ASIANTUNTIJALAUSUNTO EDUSKUNNAN ASUNTO- JA YMPÄRISTÖJAOSTOLLE
24.10.2018

PIDÄ SAARISTO SIISTINÄ RY/PÄÄSIHTEERI AIJA KASKI

Asia: HE 123/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle valtion talousarvioksi vuodelle 2019

Pidä Saaristo Siistinä ry (PSS ry) on valtakunnallinen vesiympäristökysymyksiin keskittyvä järjestö, joka vuonna 1969 perustettiin ratkaisemaan jo silloin havaittua rantojen roskaantumisongelmaa. Ratkaisuksi keksittiin jäteastioiden sijoittaminen suosittuihin retkisatamiin ja jätteiden asiallisesta loppukäsittelystä tai kuljetuksesta sopiminen saariston asukkaiden kanssa. Rahoitusta kerättiin jäsenmaksuina. Yhdistys aloitti toimintansa Saaristomereltä, mutta vastaavat toiminnot levisivät 80-luvun alussa kaikille Suomen suurimmille vesistöalueille. 70-luvun lopulla silloinen ympäristöasioista vastuussa ollut sisäministeriö totesi yhdistyksen tekemän työn niin arvokkaaksi, että alkoi tukea sitä.

Nykyisillä toiminta-alueillaan (Saaristomeri, Pohjanlahti, Vuoksen vesistöalue/Saimaa, Päijänne, Pirkanmaa ja Itäinen Suomenlahti) PSS ry on ainoa taho, joka **kokonaisvaltaisesti huoltoalustensa ja huoltohenkilökuntansa avulla huolehtii vesilläliikkujien jätteistä ja tiedotus- ja projektityöllään ennaltaehkäisee voimakkaasti vesistöjemme roskaantumista, rehevöitymistä ja kemikalisoitumista.**

Työtä tehdään yhteistyössä paikallisten jätehuoltoyhtiöiden, virkistysalueyhdistysten ja -säätiöiden kanssa sekä maanomistajien ehdoilla, joten toiminnan luonne vaihtelee hieman alueittain. Saaristokunnat eivät lakisääteisesti ole velvoitettuja tarjoamaan jätehuoltopalveluja ulkokuntalaisille ja matkailijoille, mutta toimiva ratkaisu kuntarajat ylittävän vesistömatkailun jätehuolto-ongelmaan on löydetty PSS ry:n vapaaehtoisuuteen perustuvasta yhdistysmallista.

PSS ry hoitaa ja huoltaa toiminta-alueillaan sijaitsevien noin 200 jätepisteen lisäksi myös noin 30:a kelluvaa veneiden käymäläjätevesien vastaanottoasemaa eri puolilla Suomea sekä saarissa olevaa retkisatamien infrastruktuuria muutenkin. Tämä tarkoittaa käytännössä huussien, jätepisteiden, grillipaikkojen ja (mahdollisten) saunojen rakenteiden ylläpitoa, siistimistä ja polttopuuhuollosta vastaamista.

Tämä työ tukee merkittävästi kestävää luontomatkailua ja kansalaisten virkistäytymismahdollisuuksia. Retkisatamapalvelut ovat erittäin kustannustehokas ja vaikuttava muoto tukea kansanterveyttä.

Yhdistyksellä on huoltotyötä tekemässä neljä 12-24 m huoltoalusta miehistöineen sekä pienempiä veneitä. Käytännön kenttätyötä tekee 11-13 huoltoalusmiehistön jäsentä sekä joukko saaristolaisia ja paikallisia yhdistyksiä, jotka ovat sitoutuneita jätepisteiden ja kuivakäymälöiden huoltamiseen saarissaan.

PSS ry:n mpäristötiedotus- ja kasvatustoiminta tavoittaa yhdistyksen jäsenistön (n. 12 500 henkilöjäsentä) lisäksi ison osan muistakin vesilläliikkujista ja mökkeilijöistä. Yhdistyksen tiedotuskanavia ovat mm. oma jäsenlehti, kotisivut, sosiaalisen median useat kanavat sekä monipuolinen yritysyhteistyö. Yhdistys harjoittaa laajaa **projektitoimintaa**, jonka avulla tutkitaan Suomen vesistöjen rehevöitymistä, roskaantumista ja kemikalisoitumista ja ennen kaikkea etsitään käytännönläheisiä ratkaisuja, joilla em. ongelmia voidaan ehkäistä ja vähentää.

Vankka käytännön kokemus, pitkä näkemys sekä lähes 20 vuoden projektitoiminta on tuonut Pidä Saaristo Siistinä ry:lle arvostetun aseman monissa vesiympäristön ongelmiin liittyvissä kysymyksissä. PSS ry toimittaa esimerkiksi Suomen ympäristökeskukselle vuosittain monitorointitiedot rantojemme roskaantumisesta. PSS ry:n henkilökuntaa osallistuu kansainväliseen asiantuntijatyöhön eri Itämereen liittyvissä foorumeissa, sekä EU:ssa, muun muassa Helcomin asiantuntijaverkoston jäseninä (EN ML) sekä EU:n TG Litterin jäseninä.

PSS ry:n toiminnan perusta pysyy: Yhdistys on jo 50 vuoden ajan herätellyt suomalaisia vesistöjen suojeluun. Tarjoamalla jätepisteitä (joissa on myös lajittelumahdollisuus) PSS ry ehkäisee vesistöjemme ja rantojemme roskaantumista. Tarjoamalla veneiden käymäläjätevesien vastaanottopalveluita sekä kuivakäymälöitä vesillä liikkujille se ehkäisee vesistöjemme rehevöitymistä. Tutkimalla ja testaamalla ympäristöystävällisiä vaihtoehtoja veneiden pohjien puhdistamiseen myrkkymaalaamisen asemesta vähennetään vesistöjemme kemikaalikuormitusta. *PSS ry on vakuuttunut, että kun yksilöinä voimme ja ymmärrämme toimia oikein, vaikutamme yleiseen ilmapiiriin ja käytäntöihin yhteiskunnan joka tasolla.*

Millä tavoin Pidä Saaristo Siistinä ry tukee ympäristöhallinnolle asetettuja tavoitteita?

Hallituksen vuoden 2018 talousarviossa on useita tavoitteita, nimenomaan koskien ympäristöministeriön hallinnonalaa, joiden täyttymisessä Pidä Saaristo Siistinä ry:llä on merkittävä rooli. Mm. seuraavat tavoitteet löytyvät esityksestä:

- Luonnon monimuotoisuuden, vesien- ja merensuojelun, luonnonvarojen kestävän käytön ja luonnon virkistyskäyttömahdollisuuksien edistäminen
- Materiaalien suljettu kierto
- Kulttuuriympäristön vaaliminen

Nämä tavoitteet ovat yhtenevät PSS ry:n tavoitteiden kanssa. Se haluaa, että maamme vesistöt, rannat, ainutlaatuinen saaristo ja maailman hienoimmat järvialueet ovat ja pysyvät meidän jokaisen ulottuvilla. Kansanterveytemme kulmakiviä on mahdollisuus viettää aikaa vesillä ja luonnossa ja tämä mahdollisuus on säilytettävä jatkossakin.

Näihin tavoitteisiin pääseminen edellyttää kuitenkin aktiivista toimintaa sekä valtion ja kuntien puolelta että meiltä jokaiselta. Yksilötasolla meidän on tiedettävä, miten luonnossa toimitaan kestävällä tavalla niin, että seuraavakin kävijä ja seuraavatkin sukupolvet pääsevät nauttimaan puhtaasta ja terveestä luonnosta. Tätä varten on tehtävä ympäristökasvatustyötä.

PSS ry tekee useiden tahojen (mm. VTT:n) kanssa yhteistyötä ja tutkimusta siitä, miten yhdistys voisi 100 % kierrättää saaristoista keräämänsä materiaalin ja hyödyntää esimerkiksi käymäläjätevedet ravinteiden tuotannossa. Olemme myös aktiivisesti kehittämässä biojätteen keräystä saariston matkailukohteissa, esimerkkeinä Saaristomereltä Örö ja Seili.

Työmme edesauttaa kulttuuriympäristön vaalimista mitä suurimmassa määrin kun saarissa on asialliset jätepisteet, luontopolut yms. mahdollisuudet. Tällä vältetään jätteiden päätyminen luontoon. Jätepisteiden ja kuivakäymälöiden hoitamisella on myös saaristolaisia työllistävä vaikutus.

Vuosi 2019

Vuosi 2019 on Pidä Saaristo Siistinä ry:n 50-vuotisjuhlavuosi.

Yhdistyksen tavoitteena on juhlavuonnaan tavoittaa uusia ryhmiä, erityisesti nuoria, sosiaaliseen mediaan painottuvalla ympäristöviestinnällään, ja osallistaa heitä ympäristöasioissa. Juhlavuonna yhdistys tavoittelee ennätysmäärää sekä osallistujia että siivottuja rantoja Siisti Biitsi –rantojensiivousohjelmassaan.

Yhdistyksen vankka asiantuntemus esimerkiksi vesistöjen muoviroskaan liittyvissä asioissa tuodaan vahvasti yhteiskunnan käyttöön kun pohditaan uusia toimintamalleja.

Venesatamille suunnattu ympäristöohjelma Roope-satamaohjelma tavoittelee mukaan ennätysmäärää (50 kpl) osallistuvia satamia. Olemassa olevia retkikohteita kunnostetaan ja kehitetään ja erityisesti palveluja suunnataan voimakkaasti kasvavalle melojakunnalle. Retkeily ja ulkoilmaelämä on megatrendi, johon pitää varautua myös maastossa ja vesillä, jotta matkailijamäärien kasvu ja virkistäytyminen onnistuu luontoa kohtuuttomasti rasittamatta.

Vesistöjen rehevöitymiseen, roskaantumiseen ja kemikalisoitumiseen tullaan esittelemään uusia, kokeilevia ja täydentäviä ratkaisuja eri puolilla Suomea.

Yhdistys tulee vuoden 2019 aikana aloittamaan ja kenties myös saamaan valmiiksi Saimaan kalustomme uusimisen, kiitos vuoden 2018 lisätalousarviosta saadun investointiavustuksen.

Valtion tuki on Pidä Saaristo Siistinä ry:n työlle ensiarvoisen tärkeää. Esitämme, että tukemme momentilta 35.10.65/*Avustukset järjestöille ja ympäristönhoitoon* nousisi 500 000 euroon.

Nostoa perustelemme erityisesti sillä, että tekemämme asiantuntijatyö (esimerkiksi Helcomissa) rasittaa yhdistyksen taloutta ennen kaikkea henkilöresurssien osalta. Yhdistyksen osaamisen ja asiantuntemuksen saattaminen nykyistä paremmin osaksi kansallista ja kansainvälistä asiantuntijaverkostoa, jossa työskennellään sekä sisävesiemme että Itämeren hyväksi, on kuitenkin ensi arvoisen tärkeää.